

УДК 33

Людмила Миколаївна БАЦЕНКО,

доцент кафедри менеджменту Сумського національного аграрного університету,
кандидат економічних наук, доцент

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2859-4448>

Руслана Анатоліївна НЕСТОРЕНКО,

здобувач вищої освіти Сумського національного аграрного університету

Анжеліка Михайлівна ЖОВТОНІЖКО,

здобувач вищої освіти Сумського національного аграрного університету

САМОКОНТРОЛЬ ЯК ФУНКЦІЯ ПЕРСОНАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

У системі персонального менеджменту функція самоконтролю особистої діяльності є ключовою, стрижнем, на якому тримається вся система. Самоконтроль дозволяє оптимізувати процеси особистої життєдіяльності, зрозуміти чи були досягнуті поставлені цілі та вирішені завдання. Способам реалізації функції контролю в менеджменті присвячено чимало робіт. Однак в системі персонального менеджменту, орієнтованого на самого себе, її функції приділено значно менше уваги.

Є принаймні шість якостей, які формують самодисципліну: обов'язковість, пунктуальність, зібраність, вміння підпорядковувати себе головним цілям і висока особиста відповідальність. Постійний контроль результатів власної діяльності та якості виконуваних робіт дозволить діловій людині все життя вчитися на власних, а не на чужих помилках, здобувати життєвий досвід, підтримувати свою конкурентоспроможність (1).

Все, що ми робимо, має приносити результати, інакше наша робота буде безглуздом маркуванням часу. Тому варто сконцентрувати свої зусилля на найбільш істотних завданнях, не доводячи до блиску менш значущі. Почуття відповідальності в собі потрібно виховувати.

Способи контролю, що використовуються в самоменеджменті:

А) внутрішній. До нього можемо віднести наступні дії:

1. Ведення хронометражу протягом дня.
2. Відмітки в записнику протягом дня.
3. Хронометраж окремих витрат часу.
4. Фіксація перешкод.
5. Використання інтуїції.
6. Створення «тимчасового середовища» та пам'яток

Б) Зовнішній. До цього способу відносимо такий ряд дій:

1. Письмова фіксація домовленостей, термінів звітів за делегованими завданнями.

2. Взаємні зобов'язання (договір) при спільній роботі.

3. Використання «нагадувань», «будильників», «контролерів часу».

Внутрішній контроль передбачає різні процедури самоперевірки, тобто зворотний зв'язок про характер діяльності, контур якої повністю замкнений всередині самого суб'єкта контролю. Таким чином, внутрішній контроль можна розуміти як самоконтроль (3).

Досить дієвим методом контролю результатів є метод, запропонований Л.

Зайвертом – метод «п'яти пальців». Даний метод є елементарною мнемотехнікою, в якій за кожним з пальців руки закріплений один з контрольованих параметрів якості досягнення мети (табл. 1).

Метод «п'яти пальців» зручний для використання, насамперед, своєю компактністю – він дає можливість швидко та якісно проконтролювати найбільш значущі підсумки дня.

Таблиця 1

Метод «п'яти пальців» (Л. Зайверт)

Параметр якості досягнення мети	Контрольні питання
1	2
М (мізинець) мрії, думки, знання, інформація	Про що нове я сьогодні дізнався? Які важливі знання отримав? У чому зросла моя компетентність, посилюється рівень професіоналізму? Які нові та важливі ідеї сьогодні мене «осіяли»? Чи дізнався я щось нове про свій час? Чи придумав нові «хитрощі», щоб краще керувати своїм часом?
Б (безіменний) близькість до мети	Які оперативні завдання, що наближають мене до досягнення важливих цілей (довгострокових, стратегічних), я сьогодні вирішив? Досягнення яких цілей було недостатнім, неуспішним?
С (середній) стан	Які справи були особливо цікавими? Що було пов'язано з позитивними емоціями та високою мотивацією? Які справи були рутинними, нецікавими, суб'єктивно важкими, робилися «через силу»?
У (вказівний) послуга	Які досягнення у сфері спілкування та людських відносин були сьогодні? Кому я допоміг, кому надав послугу у відповідь, з ким знайшов спільну мову, з ким разом добре працював? Чи познайомився я з новими людьми? Чи поліпшилися мої стосунки зі старими знайомими? З ким винили конфліктні ситуації? З ким досвід співпраці був невдалим і в силу яких причин?
Б (великий) бадьорість	На які завдання я витратив найбільше енергії, фізичних сил? Що дозволило відпочити, відновити сили? Чи оптимально я розпоряджався своїми індивідуальними енергетичними ресурсами протягом дня? Що зроблено мною сьогодні для підтримки здоров'я та фізичної форми?
К (кулак) концентрація на меті	Якими були цілі мого поточного дня? Яким чином та за допомогою яких дій я наближав себе до мети?

При цьому відповіді на пов'язані з кожним критерієм питання можуть бути як гранично короткими, так і розгорнутими. Таким чином, при всій його простоті метод «п'яти пальців» може бути цілком серйозним аналітичним інструментом, глибина застосування якого залежить лише від бажання суб'єкта контролю.

Список бібліографічних посилань:

1. Фонарев А. Р. Психологические особенности личностного становления профессионала. М.: Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2005.
2. Адаир Д. Искусство управлять людьми и самим собой. М.: Эксмо, 2006.
3. Лукашевич Н. П. Теория и практика самоменеджмента: учеб. пособие. – [2-е изд., испр.]. – К.: МАУП, 2002.

УДК 330. 131. 7: 334. 72

Сергій Вікторович БАШЛАЙ,

доцент кафедри економіки та підприємництва

Сумського національного аграрного університету, кандидат економічних наук,
доцент

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-2247-5440>

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВА ПРИРОДА РИЗИКІВ У ПІДПРИЄМНИЦТВІ

Діяльність вітчизняних учасників господарської діяльності – суб'єктів підприємництва є правом, що закріплене в Конституції України. Положеннями Основного Закону (ст. 42) визначено, що в країні «кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом» (4). Сама зайнятість у підприємницькій сфері невід'ємно пов'язана з різноманітними ризиками, реальний прояв яких, у свою чергу, безпосередньо може призводити до втрати прибутку чи, навіть, банкрутства суб'єктів підприємництва. А виходячи із законодавчого тлумачення сутності «підприємництва» – як самостійної ініціативної, систематичної та діяльності на власний ризик, визначальною її ознакою є саме отримання прибутку. Фактично, будь-яка операція чи договір можуть закінчитися прибутками або збитками. Підприємець відповідає за всіма зобов'язаннями власної справи (3).

З економічної точки зору, саме рівень прийнятого ризику буде визначати потенційний обсяг прибутку підприємця. І положеннями Господарського кодексу України закріплено, що здійснюється така діяльність кожним суб'єктом підприємництва на власний ризик.

З точки зору ідентифікації ризиків, притаманних суб'єктам підприємницької діяльності, у більшості сучасних наукових джерел розглядаються дві основні його форми: операційний (діловий, виробничий) ризик та фінансовий ризик, які і формують сукупний ризик підприємця (1, 5).

Операційний ризик можна характеризувати, як більш частий, масштабний та менш передбачуваний. Відповідно, він більш складний з точки зору ризик-менеджменту. Із ризиками цієї форми (діловий, бізнес-ризик, титульний функціональний чи, власне, операційний) стикаються абсолютно усі підприємницькі структури, будь-якої сфери діяльності. Адже економіко-правовою основою прояву даної категорії підприємницького ризику є масштаби діяльності (виробництва, торгівлі, обслуговування), мінливість попиту та пропозиції на продукцію (послуги) суб'єкта підприємництва (як результат – зміни цін) та ін. Правовою підставою виникнення та прояву операційного ризику